

Eksport pytań: Sukcesja w firmach rodzinnych

Na jakich obszarach wsparcia koncentruje się PARP w kontekście programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)?

PARP zadania te realizuje poprzez organizację konkursów, wybór projektów, zawieranie i rozliczanie umów z beneficjentami, monitorowanie realizacji działań i ich kontrolę, a także realizację projektów własnych. Obszary wsparcia:

- wsparcie rozwoju pracowników
- wsparcie rozwoju przedsiębiorstw

Kto może zostać uczestnikiem projektu?

Uczestnikami projektu są przedsiębiorcy rodzinni (i ich pracownicy) z sektora MMSP, którzy przewidują, iż w ich firmie dokona się zmiana pokoleniowa, czyli przekazanie firmy w ręce kolejnego pokolenia.

Jaki jest okres realizacji projektu?

Zgodnie z zapisem regulaminu konkursu (rozdział 4) - okres realizacji projektu składanego w ramach konkursu nie może przekraczać 60 miesięcy (5 lat) i daty 30 czerwca 2023 roku. Przez okres realizacji projektu rozumie się czas od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu do maksymalnie 30 czerwca 2023 r.

Jaki rodzaj pomocy stanowi dofinansowanie?

Zgodnie z zapisem w Regulaminie konkursu: 1. Wnioskodawcom lub Partnerom udzielana jest pomoc de minimis na zasadach określonych w rozporządzeniu nr 1407/2013, jeżeli w ramach projektu będą oni wydatkowali środki na: 1) zakup środków trwałych niezbędnych do realizacji projektu, 2) zakup infrastruktury oraz dostosowanie lub adaptację budynków, pomieszczeń i miejsc pracy w ramach cross-finansingu. 2. W ramach projektów mikroprzedsiębiorcom, małym lub średnim przedsiębiorcom udzielana jest pomoc de minimis na zasadach określonych w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013. 1.3. W przypadku, gdy udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 2, spowodowałoby przekroczenie dopuszczalnej wielkości pomocy de minimis, przedsiębiorca może skorzystać z pomocy publicznej na zasadach określonych w art. 18 rozporządzenia KE nr 651/2014. Intensywność pomocy publicznej nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikowalnych. Pomoc publiczna wywołuje efekt zachęty, co oznacza, że jest udzielana przedsiębiorcy pod warunkiem złożenia pisemnego wniosku o udzielenie pomocy przed podjęciem prawnie wiążącego zobowiązania do udziału w doradztwie i/lub szkoleniu przedsiębiorcy.

Czy partnerem w tym konkursie może być partner zagraniczny?

Zgodnie z zapisami Regulaminu rozdziału 5.8 pkt. 15 "W ramach konkursu nie jest możliwa realizacja projektów ponadnarodowych".

Jakie są koszty kwalifikowane projektu ?

Do wydatków kwalifikowalnych zalicza się wydatki na: a) prowadzenie szkoleń w zakresie, o którym mowa w art. 31 ust. 3 lit. a-c rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z późn. zmianami; tj: koszty operacyjne wykładowców i uczestników szkolenia bezpośrednio związane z projektem szkoleniowym,

takie jak koszty podróży, koszty zakwaterowania, materiały bezpośrednio związane z projektem, amortyzacja narzędzi i wyposażenia w zakresie, w jakim są wykorzystywane wyłącznie na potrzeby projektu szkoleniowego; b) pokrycie kosztów wynagrodzeń pracowników, o którym mowa w art. 31 ust. 3 lit. d rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014, z późn zmianami; c) doradztwo w zakresie, o którym mowa w art. 18 ust. 3 i 4 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z późn zmianami; tj.; Kosztami kwalifikowalnymi są koszty usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych. Usługi takie nie mają charakteru ciągłego ani okresowego, nie są też związane ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, takimi jak rutynowe usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze lub reklama; d) koszty rekrutacji o ile mają charakter aktywnych działań podejmowanych przez beneficjenta w celu pozyskania uczestników czyli osób nie będących pracownikami Beneficjenta; aktywne działania rekrutacyjne to np. merytoryczna ocena kompetencji uczestników projektu lub sprawdzanie zastosowanych podczas rekrutacji testów i ich ocena; e) zakup środków trwałych niezbędnych do realizacji projektu; f) zakup infrastruktury oraz dostosowanie lub adaptację budynków, pomieszczeń i miejsc pracy w ramach cross-financingu, który pozwala na dofinansowanie części wydatków w projekcie realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), do wysokości 5% wydatków kwalifikowalnych projektu. Katalog pośrednich kosztów kwalifikowalnych znajduje się w Regulaminie konkursu w podrozdziale 5.5 punkt 6.

Jaka jest maksymalna kwota dofinansowania ?

Dostępna w konkursie alokacja wynosi 20 000 000,00 PLN, w tym maksymalna kwota dofinansowania to 18 000 000,00 PLN. Alokacja, o której mowa w ust. 1 Regulaminu konkursu, podzielona jest pomiędzy 5 Makroregionów i wynosi: Makroregion 1 – województwo: kujawsko-pomorskie, podlaskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie 2 993 400,00 PLN Makroregion 2 – województwo: lubelskie, mazowieckie 3 839 400,00 PLN Makroregion 3 – województwo: małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie 2 872 800,00 PLN Makroregion 4 – województwo: łódzkie, opolskie, śląskie 3 675 600,00 PLN Makroregion 5 – województwo: dolnośląskie, lubuskie, zachodnio-pomorskie, wielkopolskie 4 618 800,00 PLN.

Czy Wnioskodawca musi zapewnić wkład własny?

Wnioskodawca zobowiązany jest do zapewnienia wkładu własnego w wysokości, co najmniej 10,00% wartości wydatków kwalifikowanych projektu.

Jakie projekty w ramach konkursu mogą liczyć na dofinansowanie?

Celem konkursu jest wybór projektów, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia celów Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój oraz celu szczegółowego działania 2.21 określonego w SZOOP, którym jest: Wzrost liczby przedsiębiorstw objętych działaniami służącymi poprawie zarządzania, rozwojowi kapitału ludzkiego oraz wspierającymi procesy innowacyjne. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację projektów zwiększających adaptacyjność firm rodzinnych z sektora MMSP poprzez szkolenia i doradztwo w zakresie sukcesji.

Na co może być przeznaczone dofinansowanie?

Dofinansowanie może być przeznaczone na projekty szkoleniowe lub doradcze, zwiększające zdolności adaptacyjnych firm rodzinnych z sektora MMSP w sukcesji, w szczególności na: diagnozę firmy rodzinnej w obszarach: prawnym, finansowym, organizacyjnym oraz zakres wsparcia psychologicznego; zorganizowanie i prowadzenie działań szkoleniowych lub doradczych wynikających ze wstępnej analizy firmy i jej potrzeb szkoleniowych lub doradczych; wdrożenie zmian w firmie rodzinnej przyczyniających się do skutecznego przeprowadzenia procesu sukcesji.

Kto może zostać wnioskodawcą?

Wnioskodawcą mogą być podmioty działające na rzecz rozwoju gospodarczego, zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich lub potencjału adaptacyjnego przedsiębiorców. Dodatkowo organizacje: pracodawców, związkowe, samorządu gospodarczego i przedsiębiorcy.

Uprzejmie proszę o informację na kiedy przewidujecie Państwo rozstrzygnięcie konkursu nr POWR.02.21.00-IP.09-00-001/18 - Sukcesja w firmach rodzinnych? Czy negocjowane będą wszystkie wnioski, które przejdą pozytywnie ocenę merytoryczną, czy tylko te, które mają szansę otrzymać dofinansowanie? Z góry dziękuję za odpowiedź.

w odpowiedzi na przesłany mail, uprzejmie wyjaśniam, że w przypadku dokonywania w ramach Komisji Oceny Projektów oceny merytorycznej nie więcej niż 200 projektów, ocena merytoryczna rozumiana jako podpisanie przez oceniających kart oceny merytorycznej wszystkich projektów ocenianych w ramach KOP jest dokonywana w terminie nie późniejszym niż 60 dni. Przy każdym kolejnym zwiększeniu liczby projektów maksymalnie o 200 termin dokonania oceny merytorycznej może zostać wydłużony maksymalnie o 30 dni (np. jeżeli w ramach KOP ocenianych jest od 201 do 400 projektów termin dokonania oceny merytorycznej wynosi nie więcej niż 90 dni. Termin dokonania oceny merytorycznej nie może jednak przekroczyć 120 dni niezależnie od liczby projektów ocenianych w ramach KOP. Wszystkie wnioski są weryfikowane przez Komisje Oceny Projektów oraz Komisja wysyła indywidualne uzasadnienia do każdego wniosku.

W Regulaminie wskazano, że ocena spełnienia kryterium nr 1 oraz kryterium nr 2 będzie dokonywana na podstawie załączników (załącznika nr 16 i 17). W systemie SOWA brak jest natomiast możliwości dodania załączników. Kontakt telefoniczny ze wsparciem telefonicznym SOWA wskazuje, że PARP w tym konkretnym naborze nie przewidział dodawania załączników, stąd też możliwość dodania załączników została zablokowana. Jeżeli jednak okaże się, że do wniosku o dofinansowanie należy dodać załączniki, proszę o informacje jakie inne załączniki, poza wskazanymi powyżej, należałoby dodać do wniosku.

W systemie SOWA przy naborze nr POWR.02.21.00-IP.09-00-001/18 jest wyszczególniona lista obowiązkowych załączników, które są możliwe do dodania. Zgodnie z regulaminem konkursu Rozdział 7 -Procedura przygotowania i składania wniosku punkt 13 Maksymalna wielkość pojedynczego załącznika przekazywanego z wnioskiem o dofinansowanie za pośrednictwem SOWA nie może przekroczyć 2MB. Łączna wielkość wszystkich załączonych do wniosku załączników nie może przekroczyć 10MB. Należy zatem zweryfikować wielkość załączników. System SOWA w przypadku przedmiotowego naboru dopuszcza możliwość załączenia 3 załączników. W przypadku gdy załączali Państwo więcej dokumentów, system nie pozwoli na takie działanie i konieczne będzie stworzenie nowej wersji wniosku z prawidłową liczną dokumentów. Możliwy jest ewentualny kontakt z PARP w przypadku braku możliwości załączenia plików pomimo prawidłowej ich wielkości i ilości. Proszę o kontakt ostatecznie w dniu naboru w godzinach pracy PARP. Zgłoszenia dokonane po godzinie 16 nie będą rozpatrywane.

Czy w związku z tym, że projekt będzie obejmował wsparciem konkretną grupę podmiotów (firmy rodzinne) czy będzie mieć zastosowanie ocena pod kątem standardu minimum?

Projekt, aby mógł uzyskać pozytywną ocenę merytoryczną musi spełniać kryteria horyzontalne określone w części C, a więc między innymi w części 2 dotyczącej spełniania Standardu minimum.

Czy wkład własny jest to koszt kwalifikowalny?

Na koszty kwalifikowane projektu składa się dofinansowanie oraz wkład własny. Wkład własny jest zatem kosztem kwalifikowanym.

Załączniki: Jeżeli w SOWIE, w punkcie załączniki jest napisana informacja, iż " W przedmiotowym naborze nie przewidziano składania załączników do wniosku.", to w jaki sposób załączyć wymagane załączniki, dotyczące CV trenerów oraz wykaz doświadczenia (Zał. 11a, zał. 16, zał. 17)? Czy załączone mają zostać skany podpisanych dokumentów? Czy na tym etapie załączniki nie są wymagane??? Bardzo bym prosiła również o informację, jeżeli trzeba złożyć załączniki, to byłabym wdzięczna aby Państwo wskazali mi konkretnie, które załączniki (wraz z numerami) należy złożyć oraz w jakis sposób to uczynić.

W systemie SOWA przy naborze nr POWR.02.21.00-IP.09-00-001/18 jest wyszczególniona lista obowiązkowych załączników, które są możliwe do dodania. Prosimy o załączenie skanów dokumentów podpisanych przez osoby upoważnione.

Czy działanie przewidziane do realizacji w postaci przeprowadzenia wstępnej sesji doradczej w firmie rodzinnej, aplikującej do udziału w projekcie, której celem będzie przeanalizowanie sytuacji w firmie w zakresie gotowości do sukcesji oraz określenie rodzaju szkoleń lub doradztwa koniecznych do skutecznego przebiegu procesu sukcesji, można zaplanować jako zadanie 1 w projekcie (a tym samym zapewnić odpowiednie środki w budżecie projektu - jako koszty bezpośrednie), czy też jest ono traktowane jako element rekrutacji, a środki na jego pokrycie będą pochodziły z kosztów pośrednich projektu?

Działania związane z diagnozą której celem będzie przeanalizowanie sytuacji w firmie w zakresie gotowości do sukcesji oraz określenie rodzaju szkoleń lub doradztwa są elementem doradztwa a nie rekrutacji i powinny być ponoszone w kosztach bezpośrednich projektu.

Czy w niniejszym konkursie można zlecić realizację usługi szkoleniowej (szkolenia po diagnozie potrzeb uczestnika)

podmiotowi zewnętrznemu, przy jednoczesnym postawieniu wobec tego podmiotu wymagań, co do zapewnienia trenerów z obszarów tematycznych: finansowego, prawnego oraz organizacyjnego - zgodnie z brzmieniem kryterium dostępu nr 2?

W ramach projektu możliwe jest zlecenie działań merytorycznych podwykonawcy, po wcześniejszym przeprowadzeniu postępowania zgodnego z zasadą konkurencyjności.

Jaka jest Państwa sugestia wobec zaplanowania liczby osób, które objęte zostaną co najmniej 8-godzinną wstępną sesją doradczą w firmie - czy wydatek zaplanować dla np. 110%-120% uczestników projektu (biorąc pod uwagę, że po diagnozie potencjalny uczestnik może zrezygnować z dalszego wsparcia), czy jednak w tym przypadku zapewnia się wydatki jedynie dla 100% grupy docelowej?

Wskaźnik produktu dotyczy wszystkich firm rodzinnych, które otrzymają wsparcie w zakresie sukcesji tj. zostanie podpisana umowa na świadczenie usług. Wskaźnik rezultatu dotyczy zaś liczby firm rodzinnych, które wdrożyły rozwiązania w zakresie sukcesji. PARP rekomenduje, aby te wskaźniki były takie same. Jednakże dopuszczamy, że wskaźnik rezultatu będzie niższy od wskaźnika produktu, co wynika z założeń Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Zaproponowane przez Państwa rozwiązanie jest zatem dopuszczalne.

Czy partnerem projektu może być partner spółki partnerskiej (kancelaria prawna)? Spółka partnerska wypłacała by wynagrodzenie doradcy który jest partnerem w tej spółce.

.: Przy wyborze partnerów należy zastosować wymogi ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanej w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2017 poz. 1460, z późn. zm.), określone w art. 33 tzn, Porozumienie lub umowa o partnerstwie nie mogą być zawarte pomiędzy podmiotami powiązanymi w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).

Czy jeden doradca może obsługiwać kilka obszarów?

Jeżeli doradca spełnia wymagania określone w kryterium nr 2 w każdym z wymienionych obszarów, może pełnić w nich rolę doradcy. Niemniej jednak, proszę pamiętać, iż zespół ekspertów musi liczyć minimum 8 osób.

Jest informacja, że doradca musi mieć wykształcenie kierunkowe, w innych dokumentach takiej informacji nie ma jak np. w regulaminie konkursu i minimalnym zakresie usług. Proszę o informację, czy na pewno doradca musi mieć wykształcenie kierunkowe, i jak to jest w przypadku doradztwa organizacyjnego, jakim ewentualnie wykształceniem musiał by

się wykazać? I czy na przykład doradca będzie miała duże doświadczenie jako psycholog ale wykształcenie socjolog, to wówczas będzie on spełniał kryteria?

Zgodnie z kryterium dostępu nr 2 Wnioskodawca, łącznie z partnerami (jeśli dotyczy), zaangażuje do realizacji projektu zespół ekspertów (trenerów lub doradców) posiadających doświadczenie w realizacji działań szkoleniowych lub doradczych z zakresu sukcesji w firmach rodzinnych. Zespół powinien liczyć minimum 8 osób, w tym minimum po dwóch doradców lub trenerów z każdego z następujących obszarów tematycznych dotyczących sukcesji: finansowego, prawnego, organizacyjnego (zarządczego) oraz psychologicznego. Każdy z ekspertów zaangażowanych w realizację projektu musi posiadać: a) w przypadku trenerów z obszarów tematycznych: finansowego, prawnego oraz organizacyjnego: wypracowane co najmniej 80 godzin szkoleniowych z zakresu sukcesji w firmach rodzinnych w obszarze tematycznym, z którego będzie prowadził szkolenia, w okresie 5 lat przed terminem złożenia wniosku, b) w przypadku doradców z obszarów tematycznych: finansowego, prawnego oraz organizacyjnego: wypracowane co najmniej 80 godzin doradczych z zakresu sukcesji w firmach rodzinnych w obszarze tematycznym, z którego będzie prowadził doradztwo w okresie 5 lat przed terminem złożenia wniosku, c) w przypadku psychologów - doświadczenie w pracy szkoleniowej lub doradczej w procesie sukcesji, w wymiarze 80 godzin, w okresie 5 lat przed terminem złożenia wniosku. Odpowiadając na niniejsze pytanie nie ma konieczności, aby doradca posiadał wykształcenie kierunkowe.

Czy doradztwo musi zawsze obejmować 4 wymienione obszary? Jeżeli na etapie diagnozy wyjdzie sytuacja, że właściciel firmy jest prawnikiem i nie potrzebuje Czy partnerem może być spółka doradztwa w zakresie prawa, to czy i tak musimy przeprowadzić doradztwo z 4 obszarów?

Wsparcie udzielane przedsiębiorcom musi bazować na przeprowadzonej diagnozie firmy w zakresie przyszłej sukcesji. Rodzaj szkoleń i doradztwa zaproponowany przedsiębiorcy musi prowadzić do osiągnięcia celu jakim jest skuteczny przebieg procesu sukcesji. Zgodnie z Regulaminem konkursu minimalny zakres szkoleń lub doradztwa powinien dotyczyć następujących obszarów tematycznych:

- sukcesja jako element planowania strategicznego;
- prawne aspekty sukcesji, w tym planowanie spraw spadkowych;
- sukcesja jako szansa jak najlepszego wykorzystania majątku firmy rodzinnej;
- komunikowanie decyzji o sukcesji;
- analiza branży, w której firma rodzinna działa także pod kątem zapotrzebowania na kompetencje.

Czy można założyć wynagrodzenie doradcy na etapie wdrażania strategii?

Zgodnie z zapisami Minimalnego zakresu usług ust I, pkt 1 lit. C projekt zakłada realizację min działania: „wdrożenie zmian w firmie rodzinnej przyczyniających się do skutecznego przeprowadzenia procesu sukcesji”. Jeżeli oczekiwaniem firmy rodzinnej będzie doradztwo w procesie wdrażania strategii sukcesji, koszt taki jest możliwy do zakwalifikowania.

W załączniku nr 16 do Regulaminu konkursu - Wykaz doświadczenia jest kolumna Wartość Projektu/Usługi, czy musimy tu wpisywać wartość usług skoro nigdzie tego nie ma w dokumentacji, czy możemy wpisać nie dotyczy?

W załączniku nr 16 do Regulaminu konkursu w kolumnie Wartość Projektu/Usługi można podać wartość usług, niemniej jednak nie jest to wymagane i można wpisać w przedmiotowej kolumnie „nie

dotyczy”.

Czy rekrutacja może być w kosztach bezpośrednich (rekrutacja w rozumieniu weryfikacji/kwalifikowalności uczestników biorących udział w projekcie)

Koszty rekrutacji, co do zasady, powinny być ponoszone w ramach kosztów pośrednich. Niemniej jednak istnieje możliwość poniesienia takich kosztów w ramach wydatków bezpośrednich o ile wnioskodawca założy aktywne działania na rzecz przedsiębiorców jak np. merytoryczna ocena kompetencji uczestników projektu lub sprawdzanie zastosowanych podczas rekrutacji testów i ich ocena.

Czy w zakresie obowiązku wskaź instytucje, które mogą potwierdzić potencjał społeczny wnioskodawcy i partnerów - przez instytucje należy rozumieć również przedsiębiorców, na rzecz których Wnioskodawca realizował szkolenia oraz prowadził doradztwo?

W ramach przedmiotowego kryterium oceny powinno być również brane pod uwagę wsparcie szkoleniowo-doradcze udzielane przez Wnioskodawcę na rzecz przedsiębiorców.

Czy w zakresie opisanego w jaki sposób Wnioskodawca rekrutuje uczestników projektu oraz jakimi kryteriami posłuży się przy przeprowadzaniu rekrutacji należy uwzględnić podział na płeć?

Zgodnie z Regulaminem konkursu odbiorcami wsparcia nie są osoby a przedsiębiorstwa, dlatego podział na płeć nie jest wymagany. Niemniej jednak w ramach projektu konieczne jest realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, a zatem osiągnięcie minimum 3 punktów w części C Kryteria horyzontalne karty oceny merytorycznej. Jeżeli zamierzają Państwo uzyskać punkty w pkt 4 "Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć i/lub został umieszczony opis tego, w jaki sposób rezultaty przyczynią się do zmniejszenia barier równościowych, istniejących w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu" i posiadają Państwo dane dotyczące podziału na płeć w potencjalnej grupie docelowej, można niniejszy podział uwzględnić.

Czy Wnioskodawca musi mieć doświadczenie prowadzenia szkoleń/doradztwa na rzecz podmiotów pochodzących z każdego z województw wchodzących w skład makroregionu na obszarze, którego realizowany będzie projekt?

Zgodnie z kryteriami dostępu nie jest obligatoryjne posiadanie doświadczenia w makroregionie objętym projektem, niemniej jednak przy ocenie potencjału społecznego Wnioskodawcy będzie brana pod uwagę znajomość grupy docelowej.

Czy w ramach Projektu Wnioskodawca może realizować jedynie doradztwo czy też obligatoryjne jest prowadzenie również szkoleń? Zgodnie z Regulaminem konkursu Zasadniczą częścią wsparcia w Projekcie musi stanowić doradztwo na które przeznaczone zostanie co najmniej 80% kwoty dedykowanej w

projekcie na działania szkoleniowe i/lub doradcze, przy czym oferowane wsparcie powinno być dostosowane do potrzeb firmy.

Regulamin konkursu precyzuje, iż „zasadniczą część wsparcia w projekcie musi stanowić doradztwo, na które przeznaczone zostanie co najmniej 80% kwoty dedykowanej w projekcie na działania szkoleniowe i/lub doradcze, przy czym oferowane wsparcie powinno być dostosowane do potrzeb firmy. Każda firma, która po przeprowadzeniu diagnozy przystąpi do dalszej realizacji wsparcia, musi otrzymać minimalnie 40 godzin doradztwa. Wsparcie udzielane przedsiębiorcy musi bazować na przedmiotowej diagnozie, przy zachowaniu ww obligacyjnych warunków.

Czy projekt może być jedynie projektem doradczym? Nasze doświadczenie wykazuje że nie ma zapotrzebowania na szkolenia w procesach sukcesyjnych. Ponadto w dokumentacji konkursowej jest wymóg, że na szkoleniu musi być min. 8 osób, w przypadku firm mikro ten warunek będzie ciężki do spełnienia.

Regulamin konkursu precyzuje, iż „zasadniczą część wsparcia w projekcie musi stanowić doradztwo, na które przeznaczone zostanie co najmniej 80% kwoty dedykowanej w projekcie na działania szkoleniowe i/lub doradcze, przy czym oferowane wsparcie powinno być dostosowane do potrzeb firmy. Każda firma, która po przeprowadzeniu diagnozy przystąpi do dalszej realizacji wsparcia, musi otrzymać minimalnie 40 godzin doradztwa. Wsparcie udzielane przedsiębiorcy musi bazować na przedmiotowej diagnozie, przy zachowaniu ww obligacyjnych warunków.

Rozumiem, że w projekcie wydajemy zaświadczenia o udzieleniu firmom rodzinnym pomocy de minimis?

Zgodnie z regulaminem konkursu Rozdział 6 – Zasady dotyczące udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis „Beneficjent zobowiązany jest do wykonania obowiązków związanych z udzielaniem pomocy de minimis i pomocy publicznej przedsiębiorcom, w tym wystawienia zaświadczenia o udzielaniu pomocy de minimis.

Gdzie w generatorze SOWA wpisujemy pomoc de minimis w postaci wkładu własnego, tj. środków od firm rodzinnych?

Odp.: Wkład własny stanowiący 10% kosztów kwalifikowanych projektu powinien być wpisy w polu V Budżet projektu punkt 5.9. W punkcie 5.9.2 wpisywany jest wkład objęty regułami pomocy publicznej, czyli 10 % zadania objętego pomocą (doradztwo, szkolenia). W pkt 5.9.1 wpisywana jest różnica pomiędzy kwotą globalną wkładu prywatnego, a wkładem objętym regułami pomocy publicznej.

Czy w ramach kryterium dostępu nr 5 można także zaliczać projekty, w ramach których osoby bezrobotne zakładały działalność gospodarczą, a następnie te nowopowstałe przedsiębiorstwa były objęte wsparciem doradczym i szkoleniowym (tzw. projekty dotacyjne)?

Kryterium definiujące doświadczenie Projektodawcy określone jest w kryterium dostępu nr 1. Zgodnie z niniejszym kryterium zobowiązani są Państwo wykazać doświadczenie w zakresie działalności na rzecz MMSP. Jeżeli w ramach realizowanego przez Państwa projektu udzielali Państwo

wsparcia szkoleniowego czy doradczego na rzecz przedsiębiorców (powstałych w wyniku realizacji niniejszego projektu) mogą uznać, że działali na rzecz mikro i małych przedsiębiorstw.

Czy załącznik 16 podpisuje Lider i Partner razem? Czy w ogóle podpisuje się załącznik?

Załącznik nr 16 jest składany przez Wnioskodawcę oraz Partnera (jeśli dotyczy). W przypadku projektów partnerskich, każdy z partnerów (za partnera uważany jest również wnioskodawca) składa skan osobnego oświadczenia podpisanego przez osoby upoważnione.

Czy monitoring usług doradczych może być ujęty w ramach kosztów bezpośrednich?

W ramach kosztów bezpośrednich możliwe do dofinansowania są działania związane z monitorowaniem udziału przedsiębiorców objętych projektem. Proszę zwrócić uwagę, iż zadanie: monitorowanie udziału przedsiębiorców objętych projektem nie jest pomocą dla przedsiębiorców i powinno zostać poniesione w ramach środków na zarządzanie projektem, które możliwe są do sfinansowania z kosztów pośrednich.

Czy istnieje limit dotyczący liczby osób objętych wsparciem i jednocześnie pochodzących z jednego przedsiębiorstwa?

Regulamin konkursu nie zakłada minimalnej bądź maksymalnej liczby osób objętych wsparciem w ramach jednego przedsiębiorstwa.

W załączniku do Regulaminu konkursu "Zestawienie standardu i cen rynkowych wybranych wydatków" określono maksymalną kwotę za rekrutowanie 1 osoby. Przy założeniu, że w Makroregionie 1 należy rekrutować min. 665 osób, to łączny koszt rekrutacji (rozumianej jako zadanie merytoryczne) wyniesie 248.045 zł. Jak traktować powyższą wartość: czy jest to jedynie wartość wynagrodzenia pracownika np. zatrudnionego na umowę o pracę, czy też w ramach powyższej kwoty trzeba pokryć również pozostałe koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracownika, koszt podróży służbowych, koszt infolinii dla kandydatów i uczestników projektu, koszt platformy związanej z obsługą przedsiębiorców i zapewniającej przepływ dokumentów, to czy są one już poza wskazanym powyżej limitem, czy też musimy je uwzględnić w ramach tej kwoty?

Zestawienie standardu i cen rynkowych wybranych wydatków dotyczących przedmiotowego konkursu nie precyzuje kosztu rekrutacji uczestnika projektu. Koszty rekrutacji, co do zasady, powinny być ponoszone w ramach kosztów pośrednich. Niemniej jednak istnieje możliwość poniesienia takich kosztów w ramach wydatków bezpośrednich o ile wnioskodawca założy aktywne działania na rzecz przedsiębiorców jak np. merytoryczna ocena kompetencji uczestników projektu lub sprawdzanie zastosowanych podczas rekrutacji testów i ich ocena.

Czy PARP zakłada minimalną liczbę przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach każdego z makroregionów?

Zgodnie z regulaminem konkursu Podrozdział 5.3. Wskaźniki do osiągnięcia w projekcie, każdy makroregion ma określony Minimalny wskaźnik rezultatu w konkursie: Liczba firm rodzinnych, które wdrożyły rozwiązania w zakresie sukcesji w firmach rodzinnych oraz Minimalny wskaźnik produktu w konkursie: Liczba firm rodzinnych, które otrzymały wsparcie w zakresie sukcesji.

Czy konstruując budżet należy zaplanować osobno środki na diagnozę, a osobno na usługi rozwojowe? Czy też przedsiębiorstwo powinno pokryć koszt diagnozy z własnych środków lub np. z BUR?

Konstruując budżet należy wziąć pod uwagę wydatki możliwe do dofinansowania określone w podrozdziale 5.5. Regulaminu konkursu. Koszty diagnozy są wydatkiem kwalifikowanym w ramach Zadania „przeprowadzenie wstępnej sesji doradczej w firmie rodzinnej, aplikującej do udziału w projekcie, której celem będzie przeanalizowanie sytuacji w firmie w zakresie gotowości do sukcesji oraz określenie rodzaju szkoleń lub doradztwa koniecznych do skutecznego przebiegu procesu sukcesji”.

Czy konstruując budżet należy zastosować podział na województwa w ramach danego makroregionu i wskazać konkretnie ile firm/osób skorzysta ze wsparcia w danym województwie, czy wystarczy ogólne ujęcie dla całego makroregionu?

Wniosek o dofinansowanie przygotowują Państwo dla pojedynczego Makroregionu. Kryteria dostępu zatwierdzone przez KM dopuszczają możliwość dopuszczenia do projektu 30% przedsiębiorców z innych województw niż objęte danym makroregionem. Z niniejszego wynika, iż nie należy dzielić kosztów w projekcie w zaproponowany przez Państwa sposób.

Biorąc pod uwagę fakt, że limity wsparcia na przedsiębiorstwo, w tym limity dotyczące finansowania diagnozy przedsiębiorstwa, zostaną określone przez Komitet Sterujący, nie można określić dokładnego podziału środków przypadających na jedną firmę. Czy zatem prawidłowa będzie konstrukcja budżetu, w którym zadanie 2 dotyczące udzielania wsparcia przedsiębiorcom będzie składało się jedynie z dwóch pozycji budżetowych, tj: I. Dofinansowanie usług rozwojowych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wraz z ewentualną diagnozą II. Wkład własny finansowy mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w usługi rozwojowe?

Regulamin konkursu definiuje kwotę dofinansowania przypadająca na dany makroregion oraz obowiązkową minimalną liczbę firm, które muszą być objęte wsparciem. Z wyliczenia tego wynika szacunkowa kwota przypadająca na pojedynczą firmę. Budżet projektu powinien zostać skonstruowany w taki sposób, aby zawierał wszystkie zadania w projekcie oraz przewidywał koszty

określone w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej w ramach POWER, a także Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach POWER. Proszę zwrócić uwagę, iż zadanie: monitorowanie udziału przedsiębiorców objętych projektem w zagranicznym rynku zamówień publicznych nie jest pomocą dla przedsiębiorców i powinno zostać poniesione w ramach środków na zarządzanie projektem, które możliwe są do sfinansowania z kosztów pośrednich.

Czy koszty związane bezpośrednio ze szkoleniami i doradztwem, jak np. przerwy kawowe, dojazdy i noclegi doradcy, wynajem sal na szkolenia, materiały szkoleniowe itd, są objęte pomocą de minimis dla przedsiębiorców?

Zgodnie regulaminem konkursu punkt 6 Zasady dotyczące udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis „podstawą do wyliczenia wielkości pomocy de minimis lub pomocy publicznej, są wydatki na prowadzenie szkoleń w zakresie, o którym mowa w art. 31 ust. 3 lit. a-c rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014”. W przypadku doradztwa obowiązują zapisy pkt 7 „podstawą do wyliczenia wielkości pomocy de minimis lub pomocy publicznej, o której mowa w ust. 2 i 4, są wydatki na doradztwo świadczone przez doradców zewnętrznych w zakresie, o którym mowa w art. 18 ust. 3 i 4 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014”.

Czy jest możliwe wniesienie przez przedsiębiorców wkładu własnego w wysokości 10% całkowitej kwoty projektu? Czyli wówczas przedsiębiorcy pokryliby całkowity wkład własny, w tym 10% rekrutacji i kosztów pośrednich (inaczej niż w przykładzie w pyt 1). Jeśli tak, to czy wtedy 90% kosztów rekrutacji i pośrednich stanowiłoby pomoc de minimis dla przedsiębiorców? Czyli, czy jest możliwa sytuacja taka:

Budżet				
Koszt	Pomoc de minimis	Pomoc de minimis dla przedsiębiorców	Wkład własny przedsiębiorców	Wkład własny wnioskodawcy
Dofinansowanie	Rekrutacja	1 000,00	Tak 900,00	100,00
900,00	Doradztwo	4 000,00	Tak 3 600,00	400,00
3 600,00	Szkolenia	5 000,00	Tak 4 500,00	500,00
4 500,00	Koszty pośrednie	1 500,00	Tak 1 350,00	150,00
1 350,00	RAZEM	11 500,00	1 150,00	0,00
10 350,00				

Zgodnie z regulaminem konkursu punkt 5.6 Podrozdział 5.6 Wkład własny w projekcie Wnioskodawca zobowiązany jest do zapewnienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 10% wartości wydatków kwalifikowalnych projektu. Wkład własny wnoszony jest jedynie przez przedsiębiorców. Różnica pomiędzy wartością doradztwa lub szkolenia, a wkładem własnym wniesionym przez przedsiębiorców stanowi wartość pomocy de minimis/publicznej udzielanej dla tych przedsiębiorców. W sytuacji gdy wydatki w zadaniu „szkolenie” wynoszą 5000,00 zł. + wkład własny 500,00 , pomoc de minimis wynosi 4500,00 zł.

W załączeniu przesyła screen z generatora SOWA potwierdzający brak możliwości dodania załączników w przedmiotowym konkursie nr POWR.02.21.00-IP.09-00-001/18. Załączniki są wymagane kryteriami dostępu nr 1 i 2.

Zgodnie z regulaminem konkursu Rozdział 7 – Procedura przygotowania i składania wniosku punkt 13 Maksymalna wielkość pojedynczego załącznika przekazywanego z wnioskiem o dofinansowanie za pośrednictwem SOWA nie może przekroczyć 2MB. Łączna wielkość wszystkich załączonych do wniosku załączników nie może przekroczyć 10MB. Należy zatem zweryfikować wielkość załączników. System SOWA w przypadku przedmiotowego naboru dopuszcza możliwość załączenia 3 załączników. W przypadku gdy załączali Państwo więcej dokumentów, system nie pozwoli na takie działanie i konieczne będzie stworzenie nowej wersji wniosku z prawidłową liczną dokumentów. Możliwy jest ewentualny kontakt z PARP w przypadku braku możliwości załączenia plików pomimo prawidłowej ich wielkości i ilości. Proszę o kontakt ostatecznie w dniu naboru w godzinach pracy PARP. Zgłoszenia dokonane po godzinie 16 nie będą rozpatrywane.

Zgodnie z dokumentacją konkursową wkład własny musi być wniesiony w ramach kosztów bezpośrednich związanych z realizacją szkoleń lub doradztwa. Zakładamy, że w naszym projekcie będą to koszty wynagrodzenia doradców za część godzin doradztwa (wartość dająca min. 10% wydatków kwalifikowalnych projektu). Jak należy ująć taki sposób wniesienia wkład własnego w generatorze SOWA? (generator nie ma check-box'a dla wkładu pieniężnego, jest tylko możliwe oznaczenie wkładu niepieniężnego). Czy ma on być wykazany w osobnych pozycjach budżetowych z dopiskiem „wkład pieniężny” np.: „wynagrodzenie doradców (260 firm * xx godz, umowa zlecenie/FV, wkład pieniężny)”? Czy może nie należy wyodrębnić osobnej pozycji budżetowej a jedynie wpisać globalną kwotę wkładu pieniężnego oraz pod budżetem w uzasadnieniu wyjaśnić, że część kosztów doradztwa (x godz * 260 firm = x godz) zostanie sfinansowanych w ramach wkładu pieniężnego wniesionego przez przedsiębiorców?

Zgodnie z podrozdziałem 5.6 Regulaminu konkursu wkład własny stanowią środki finansowe w formie pieniężnej pozyskane przez Wnioskodawcę od przedsiębiorców biorących udział w projekcie, w wysokości co najmniej 10% wartości doradztwa lub szkoleń. Wkład pieniężny stanowiący minimum 10 % kosztów kwalifikowanych projektu wpisywany jest w polu 5.9 Budżetu projektu. W punkcie 5.9.2 wpisywany jest wkład objęty regułami pomocy publicznej, czyli 10 % zadania objętego pomocą (doradztwo, szkolenia). W pkt 5.9.1 wpisywana jest różnica pomiędzy kwotą globalną wkładu prywatnego, a wkładem objętym regułami pomocy publicznej. W szczegółowym budżecie projektu kwota wkładu własnego podawana jest łącznie w punkcie 6.1.3 Uzasadnienie dotyczące sposobu wyliczenia wkładu należy podać w Metodologii wyliczenia wartości wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu własnego) oraz pomocą de minimis pod budżetem.

Jeszcze chciałabym dopytać o możliwość wnioskowania na dwa mikroregiony w ramach projektu. Czy w takim wypadku, jeżeli chcemy ubiegać się o dwa mikroregiony, musimy składać dwa odrębne wnioski? Czy można ubiegać się o dwa mikroregiony w ramach jednej aplikacji?

.: Zgodnie z regulaminem konkursu konkursu zał. Nr 9 Kryteria zatwierdzone przez Komitet

Monitorujący POWER Ocena - kryterium dostępu nr 8 jeden podmiot może wystąpić w ramach konkursu – jako wnioskodawca albo partner – nie więcej niż dwa razy we wnioskach o dofinansowanie, z zastrzeżeniem, że nie może występować dwukrotnie w tym samym Makroregionie. W sytuacji wnioskowania o udział w dwóch makroregionach należy złożyć dwa oddzielne wnioski o dofinansowanie.

Chciałabym się dowiedzieć więcej o zapisie z regulaminu z Kryterium nr 10: "d) monitorowanie udziału przedsiębiorców objętych projektem". Jaka będzie rola osoby odpowiedzialnej za monitoring projektu. Czy bardziej chodzi o zbadanie satysfakcji i zadowolenia firm rodzinnych (np. w postaci ankiety o jakości szkoleń i działań)? Czy bardziej chodzi o zwykłe monitorowanie ilości firm (np. dzwonienie raz w miesiącu)?

Zgodnie z zapisami regulaminu konkursu – Załącznik nr 11 Minimalny zakres usług Działanie dotyczące monitorowania udziału przedsiębiorców objętych projektem ma obejmować: 1) W ramach działań dotyczących monitorowania udziału przedsiębiorców objętych projektem Wnioskodawca zobowiązany jest do raportowania o stanie realizacji projektu kwartalnie, wraz ze składanym wnioskiem o płatność. 2) Wymaga się, aby w ramach działań monitorujących Wnioskodawca zaplanował i przygotował monitoring stanu wdrażania strategii sukcesji po minimum 3 miesiącach od momentu zainicjowania wdrożenia sukcesji w firmie rodzinnej, przy czym – z uwagi na ocenę trwałości udzielonego wsparcia - rekomendowane jest przeprowadzenie takich działań po upływie 12 lub więcej miesięcy od tego momentu. Monitoring stanu wdrażania strategii sukcesji ma na celu zbadanie zarówno zakresu jakościowego w przypadku pojedynczej firmy, jak i ostatecznie ilościowego w odniesieniu do wszystkich firm objętych projektem.

Wg "Listy sprawdzającej do wniosku o dofinansowanie POWER" do Kryterium dostępu nr 11 do wniosku należy dołączyć oświadczenie wnioskodawcy o zaangażowaniu do realizacji projektu personelu o wskazanych wymaganiach. Czy oświadczenie ma być wg wzoru wnioskodawcy? Czy powinno zawierać logotypy takie jak wzory załączników przygotowanych przez PARP czy jedynie powinny być na papierze firmowym (bez logotypów) wnioskodawcy?

Zgodnie z regulaminem konkursu zał. Nr 9 Kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący POWER Ocena w ramach kryterium nr 11, dokonywana będzie na podstawie informacji zawartej w pkt 4.3 wniosku o dofinansowanie projektu. Zgodnie z opisem sposobu oceny kryterium nr 11 PARP będzie weryfikować zapisy kryterium na podstawie oświadczenia przygotowanego przez Wnioskodawcę, na podstawie Państwa wzoru.

Czy składając wniosek w systemie SOWA trzeba załączyć Załącznik nr 10 Wzór oświadczenia wnioskodawcy i Partnerów ? Czy w przypadku projektu partnerskiego załącznik powinien być złożony przez obie strony czy tylko przez Lidera?

Zgodnie z regulaminem konkursu Podrozdział 8.2 Uzupełnienie lub poprawienie wniosku o dofinansowanie - Oświadczenie dotyczące skutków niezachowania wskazanej formy komunikacji zał.

Nr 10 - składane jest tylko przez wnioskodawcę i partnerów (jeśli dotyczy) wraz z wnioskiem o dofinansowanie.

Wg "Listy sprawdzającej do wniosku o dofinansowanie POWER" do Kryterium dostępu nr 2 do wniosku należy dołączyć oświadczenie wnioskodawcy, że do realizacji projektu zaangażuje trenerów/doradców posiadających doświadczenie. Czy w tym przypadku wystarczy dołączyć załącznik nr 17 przygotowany przez PARP?

Zgodnie z regulaminem konkursu zał. Nr 9 Kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący POWER Ocena w ramach tego kryterium dostępu nr 2 dokonywana będzie w oparciu o załączone do wniosku o dofinansowanie oświadczenie wnioskodawcy, że do realizacji projektu zaangażuje trenerów/doradców posiadających wymagane doświadczenie. Życiorysy zawodowe trenerów/doradców oraz dokumenty potwierdzające posiadane doświadczenie (np. referencje) będą weryfikowane przed rozpoczęciem realizacji działań szkoleniowych i doradczych W celu spełnienia kryterium dostępu nr 2 na etapie oceny merytorycznej wystarczy załączyć oświadczenie stanowiące załącznik nr 17.

Czy partnerem w tym konkursie może być partner zagraniczny?

Odp.: Zgodnie z zapisami Regulaminu rozdziału 5.8 pkt. 15 "W ramach konkursu nie jest możliwa realizacja projektów ponadnarodowych".

Wg "Listy sprawdzającej do wniosku o dofinansowanie POWER" do Kryterium dostępu nr 1 do wniosku należy dołączyć oświadczenie wnioskodawcy o posiadanym doświadczeniu oraz dokumenty (np. referencje) potwierdzające wypracowaną liczbę godzin szkoleniowych lub doradczych w szczególności dla firm rodzinnych. Wzorem do tego punktu jest załącznik nr 16, który stanowi wykaz doświadczenia. Co zatem powinno być właściwym załącznikiem, aby KD1 było spełnione? Czy oświadczenie wnioskodawcy ma być oddzielnym dokumentem (dla którego PARP nie przygotował wzoru)? Czy dokumenty potwierdzające wypracowaną liczbę godzin szkoleniowych lub doradczych w szczególności dla firm rodzinnych to właśnie załącznik nr 16 przygotowany przez PARP? Czy takimi dokumentami mogą być faktury? Czy może jednak samo oświadczenie na etapie składania wniosku wystarczy?

Zgodnie z regulaminem konkursu zał. Nr 9 Kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący POWER Ocena doświadczenia dokonywana będzie na podstawie załączonego do wniosku o dofinansowanie oświadczenia wnioskodawcy o posiadanym doświadczeniu oraz dokumentów (np. referencji) potwierdzających wypracowaną liczbę godzin szkoleniowych lub doradczych w szczególności dla firm rodzinnych. Oświadczenie nr 16 oraz dokumenty potwierdzające wypracowaną liczbę godzin szkoleniowych lub doradczych to dwa oddzielne dokumenty. Oświadczenie nr 16 to wzór opracowany przez PARP. Dokumenty potwierdzające wypracowaną liczbę godzin szkoleniowych lub doradczych to

dokumenty przedstawiane przez Państwa.

Jak w świetle problemów z VATem, które wstrzymały realizację "Działania 2.2 wsparcie na rzecz zarządzania strategicznego przedsiębiorstw" jest planowane rozwiązanie tego problemu?

Zgodnie z rozdz. 5.7 Regulaminu konkursu kwestie odnoszące się do podatku od towarów i usług (VAT) są uregulowane w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności. Wnioskodawca ma obowiązek zapoznać się z nimi i stosować je konstruując budżet projektu. Wartość podatku VAT musi być naliczona zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221) o podatku dochodowym od towarów i usług.

Proszę o wyjaśnienie, kiedy Państwa zdaniem zostanie osiągnięty wskaźnik rezultatu dla projektu? Co rozumiecie Państwo poprzez zapis "Liczba firm rodzinnych, które wdrożyły rozwiązania w zakresie sukcesji w firmach rodzinnych", czy rezultatem projektu ma być skuteczna sukcesja? Czy wystarczy, że wszystkie zainteresowane strony zaakceptują strategię?

Zgodnie z zapisami regulaminu rozdz. 5.3 "Minimalny wskaźnik rezultatu w konkursie: Liczba firm rodzinnych, które wdrożyły rozwiązania w zakresie sukcesji w firmach rodzinnych wynosi 900." Jednocześnie "Przy czym za wdrożenie rozwiązań w zakresie sukcesji uważane będzie przyjęcie przez zarząd firmy oraz właściciela i sukcesora opracowanej pisemnej strategii sukcesyjnej oraz zorganizowanie spotkania inicjującego proces sukcesji, podczas którego wszystkie osoby istotne z punktu widzenia wdrożenia procesu potwierdzą, że rozumieją i akceptują swoją rolę w projekcie."

Chętnie zaangażujemy się w projekt jako partner. Mam pytanie jak włączyć się w projekt/jak znaleźć odpowiednich partnerów, aby zaangażować się w realizację tego zadania?

Z Państwa opisu wynika, że macie Państwo znaczące doświadczenie w zakresie doradztwa/szkoleń objętych niniejszym konkursem. W związku z tym przede wszystkim należy oszacować w jakim zakresie potrzebują Państwo partnera w celu złożenia wniosku do konkursu "Sukcesja w firmach rodzinnych". Należy mieć na uwadze wszystkie kryteria i uwarunkowania opisane w Regulaminie konkursu. Takie oszacowanie pozwoli na odpowiedzenie czy i w jakim zakresie potrzebujecie Państwo partnera. Proces wyboru odpowiedniego partnera leży po stronie wnioskodawcy.

Jak Państwo definiują monitoring sukcesji? Kiedy się kończy i jakim rezultatem?

Poprzez monitoring rozumie się zorganizowany sposób obserwacji firmy rodzinnej w zakresie wdrażania opracowanej strategii sukcesji. Monitoring powinien być udokumentowany.

Proszę o definicję firm rodzinnych, które są beneficjentem programu, tj. czy sukcesor przejmujący w przyszłości firmę musi być faktycznie zatrudniony w firmie na czas trwania projektu? Jak Państwo definiują zatrudnienie? Jak Państwo definiują Beneficjentów konkursu?

Zgodnie z zapisami Regulaminu rozdział 3: 1. Firma rodzinna - należy rozumieć przez to przedsiębiorstwo prowadzone w oparciu o osobistą pracę co najmniej dwóch członków rodziny, gdzie co najmniej jeden z nich ma istotny wpływ na zarządzanie przedsiębiorstwem oraz przedsiębiorstwo, w którym członkowie rodziny posiadają łącznie udziały większościowe. W ramach niniejszego konkursu przez członka rodziny rozumie się: zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, partnera, powinowatych, osoby przysposabiające lub przysposobione. 2. Sukcesor(zy) - następca lub następcy prawni, w wyniku przeprowadzenia sukcesji obejmujący rolę większościowego właściciela i zarządzający przedsiębiorstwem; aby otrzymać wsparcie w ramach projektu, musi być to osoba / osoby będące pracownikami w rozumieniu art. 3 ust ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 110); 3. Beneficjent - podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy - „beneficjent” oznacza podmiot, który otrzymuje pomoc Jednocześnie Rozdział 5.1 Regulaminu szczegółowo określa podmioty uprawnione o ubieganie się o dofinansowanie w ramach konkursu.

Jak definiowane jest zakończenie realizacji projektu, tj. czy firma rodzinna faktycznie musi wdrożyć działania sukcesyjne czy wystarczy oświadczenie nestora i sukcesora o zgodzie na przejęcie sterów w firmie?

Zgodnie z zapisami Regulaminu samo oświadczenie stron nie jest wystarczające. Niezbędne jest przyjęcie opracowanej strategii sukcesyjnej przez zarząd firmy oraz nestora i sukcesora oraz zorganizowanie spotkania inicjującego proces sukcesji, podczas którego wszystkie osoby ważne z punktu widzenia wdrożenia procesu potwierdzą, że rozumieją i akceptują swoją rolę w procesie.

W zał. 14 do regulaminu "zestawienie standardu i cen rynkowych wydatków" podano stawki godzinowe. Czy te stawki, przy umowach innych niż umowy o pracę zawierają też koszty dojazdów trenerów do uczestników projektu czy koszty te stanowią oddzielny koszt?

W przypadku trenerów sytuacja jest tożsama ze stawkami doradców czy psychologa. Tym samym należy mieć na uwadze komentarz - „cena obejmuje stawkę godzinową wynagrodzenia brutto brutto w przypadku umowy o pracę, zaś w przypadku innych umów stawka godzinowa powinna uwzględniać koszty dojazdu do uczestnika.”

Czy Wnioskodawca którego Zarząd, np. wspólnicy, Prezes Zarządu, Prokurent jest osobą posiadającą doświadczenie niezbędne do pełnienia funkcji eksperta w ramach projektu np. doradcy lub trenera może zostać zgłoszony do projektu jako członek zespołu ekspertów?

Tak

Czy Jednoosobowa działalność gospodarcza która spełnia kryteria i definicję firmy rodzinnej może zostać zakwalifikowana do udziału w projekcie.

Tak

Do regulaminu projektu dołączony jest załącznik nr 17 - Wzór oświadczenia o dysponowaniu zespołem ekspertów, czy oprócz takiego oświadczenia Wnioskodawca ma udokumentować dysponowaniem odpowiednim zespołem trenerów, doradców, czy na etapie sporządzania Wniosku o dofinansowanie Wnioskodawca ma mieć podpisaną jakąś umowę z ekspertami np. umowę o współpracy.

Zgodnie z zapisami Regulaminu - sposobu oceny kryterium nr 1 - "Ocena w ramach tego kryterium dokonywana będzie w oparciu o załączone do wniosku o dofinansowanie oświadczenie wnioskodawcy, że do realizacji projektu zaangażuje trenerów/doradców posiadających wymagane doświadczenie. Życiorysy zawodowe trenerów/doradców oraz dokumenty potwierdzające posiadane doświadczenie (np. referencje) będą weryfikowane przed rozpoczęciem realizacji działań szkoleniowych i doradczych."

Wskaźniki - proszę o interpretacje wskaźników wskaźnika rezultatu i produktu? czy wskaźnikiem rezultatu jest wdrożenie zmian przez firmy które przystąpiły do projektu?

Odp.: Zgodnie z rozdziałem 5.3 Regulaminu na poziomie projektu został określony wskaźnik produktu na poziomie minimum 1000 firm rodzinnych, które otrzymały wsparcie w zakresie sukcesji tj. otrzymały wsparcie w formie doradztwa lub szkoleń w ramach projektu. W przypadku wskaźnika rezultatu to został on określony na poziomie minimum 900 firm rodzinnych, które wdrożyły rozwiązania w zakresie sukcesji w firmach rodzinnych. Przy czym za wdrożenie rozwiązań w zakresie sukcesji uważane będzie przyjęcie przez zarząd firmy oraz nestora i sukcesora opracowanej pisemnej strategii sukcesyjnej oraz zorganizowanie spotkania inicjującego proces sukcesji, podczas którego wszystkie osoby istotne s punktu widzenia wdrożenia procesu potwierdzą, że rozumieją i akceptują swoją rolę w projekcie.

Proszę o uściślenie pojęcia „małe przedsiębiorstwo” - "przedsiębiorstwo, które w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniało średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnęło roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro" A co w przypadku gdy przedsiębiorstwo zatrudnia do 50 pracowników, a roczny obrót netto wynosi 12 mln EUR? Czy taka firma nie uzyska miana "małego przedsiębiorstwa"? Bądź odwrotnie, gdy firma zatrudnia np. 55 pracowników a roczne obroty netto wynoszą do 10 milionów

Cytowana powyżej definicja małego przedsiębiorstwa jest jednoznaczna "...zatrudniało mniej niż 50 pracowników oraz osiągnęło roczny obrót netto...nieprzekraczający równowartości w złotych 10 mln. euro" Tym samym należy powyższe warunki traktować łącznie.

Doradztwo - jeżeli firma nie stosowała podziału swoich usług na MŚP firmy rodzinne czy będzie to uwzględnione?

Odp.: Zgodnie z kryterium dostępu nr 1 należy udokumentować doświadczenie, w okresie 5 lat przed terminem złożenia wniosku...łączną liczbę realizowanych godzin doradczych lub szkoleniowych nie mniejszą niż 200, w tym co najmniej 100 godzin dla mikroprzedsiębiorców." Tym samym udokumentowanie świadczenia usług dla mikroprzedsiębiorców jest wymogiem.

Makroregion - czy partnerzy mogą być z jednego województwa, ale przedsiębiorcy z całego makroregionu? i w jakich dokładnie proporcjach?

Odp.: Zgodnie z kryterium dostępu nr 7 "...z każdego województwa wchodzącego w skład Makroregionu, którego dotyczy projekt pochodzi co najmniej 15% uczestników projektu (wskaźnik produktu)." W ramach projektu partnerskiego partnerzy mogą być z jednego województwa.

Czy do wniosku o dofinansowanie składane są dodatkowe załączniki? jeżeli tak to jakie? i gdzie są one wskazane w regulaminie?

Odp.: Zgodnie z rozdziałem 7.1 do wniosku o dofinansowanie są dołączane załączniki. W załączniku nr. 8 do Regulaminu "Lista sprawdzająca do wniosku o dofinansowanie PO WER" przy każdym kryterium dostępu określono czy i jaki załącznik jest niezbędny do dokonania oceny danego kryterium - np. w przypadku kryterium nr 1 "Ocena doświadczenia dokonywana będzie na podstawie załączonego do wniosku o dofinansowanie oświadczenia wnioskodawcy o posiadanym doświadczeniu oraz dokumentów (np. referencji) potwierdzających wypracowaną liczbę godzin szkoleniowych lub doradczych w szczególności dla firm rodzinnych."